Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут культури і мистецтв
Кафедра музикознавства та культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ
директор НН Інституту культури і мистецтв
проф. Олена УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ
_____
«_30_» _серпня_____2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ МУЗИКИ

галузь знань	02 Культура і мистецтво
спеціальність	025 Музичне мистецтво
освітня програма	Музичне мистецтво (бакалавр)
мова навчання	українська

Погоджено науково-методичною комісією
НН Інституту культури і мистецтв
«_30_»_____серпня___2024 р.
Голова_____Олександр РУДЕНКО

Суми - 2024

Розробник:

Гура Вікторія Вікторівна, старший викладач кафедри музикознавства та культурології

Програму схвалено на засіданні кафедри музикознавства та культурології

Протокол № 1 від «28» серпня 2024 року.

Завідувач кафедри
музикознавства та культурології _____д., мист., проф. Ольга ЗАВ'ЯЛОВА

Опис навчальної дисципліни І курс
1 семестр

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма</td><td>заочна</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 3</td><td rowspan="16">БАКАЛАВР</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td rowspan="15">Загальна кількість годин -90</td><td>І-й</td><td>І-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>20 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>20 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>48 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Консультації:</td></tr>
<tr><td>2 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: І семестр - залік</td></tr>
</table>

1.

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу «Теорії музики» є надання студентам базових знань (вивчення ладів, інтервалів в ладах, типів акордів, ладо-функціональної системи, нескладних модуляційних схем). В широкому значенні слова теорія музики включає в себе багато галузей музичної науки, серед яких можна назвати гармонію, поліфонію, вчення про музичні форми, оркестровку. Кожна з них уявляє собою самостійну дисципліну, що потребує детального вивчення.

«Теорія музики» дає систематизовані знання важливіших елементів музики. Оволодіння цим курсом надає студентам можливість подальшого вивчення теоретичних предметів (зокрема гармонії, поліфонії та аналізу музичних творів), більш повного засвоєння курсу історії музики, який передбачає аналіз творів окремих композиторів, особливостей музичної мови. Теоретичне знання теорії музики і гармонії та практичне оволодіння ними, яке передбачає аналіз мелодії, невеликого твору або його фрагменту, професійний підбір супроводу до вокальних творів, його транспонування в інші тональності, сприяє професійній підготовці вчителів музики. Засвоєння програмного матеріалу дисципліни «Теорія музики» забезпечує оволодіння загальними та фаховими компетенціями відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво»: ЗК2–Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 3–Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва; ФК4–Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Курс «Теорія музики» є складовою курсу «Гармонія», який, у свою чергу, складає фундамент теоретичної підготовки майбутнього вчителя музики. Для вивчення цієї дисципліни студент має: володіти знаннями з «Елементарної теорії музики» – знати тональності, прості інтервали, тризвуки з оберненнями; септакорд V, II, VII ступені, обернення септакордів, вміти будувати інтервали й акорди від окремих звуків і в тональностях, знати засоби музичної виразності, форму простого періоду.

4. Результати навчання за дисципліною

У процесі навчання за програмою дисципліни студент отримує наступні професійні результати:

Знання: історію розвитку теорії музики і гармонії як науки, музичні системи, гармонічні стилі, засоби муз. виразності, методику підбору супроводу до мелодії; стильову та жанрову типологію музичного мистецтва **Уміння:** професійно викладати теоретичний матеріал;	**ПРН 4** **ПРН15**	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного

		мистецтва.
Знання: закономірності структурної організації класичних музичних творів; теоретичні основи музичного мистецтва, структуру музичної мови; основні засоби музичної виразності та їх специфіку **Уміння:** використовувати навички володіння елементами музичної мови на клавіатурі та в письмовому вигляді;	**ПРН 7**	Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.
Знання: еволюцію засобів музичної виразності та елементів нотного письма в історичній перспективі; **Уміння:** впевнено орієнтуватися у музичному тексті, знати стильовий, жанровий напрямок, композиційну організацію та художню цінність музичного твору;	**ПРН 8** **ПРН 12**	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень аспіранта
90–100	Виконання всіх практичних завдань і самостійної роботи. Глибоке засвоєння навчального матеріалу, володіння термінологією, впевненість у виконанні практичних завдань на фортепіано; вміння правильно знаходити потрібні акорди у тональностях та розв'язувати їх, а також від окремого звуку (теоретигугл новостично і практично на фортепіано); чітка й логічно обґрунтована характеристика засобів музичної виразності у проаналізованому творі. Активна участь у практичних заняттях.
82 - 89	Виконання практичних завдань на 80% і самостійної роботи. Засвоєння в цілому навчального матеріалу; володіння термінологією і грамотність мови; вміння правильно знаходити потрібні акорди у тональностях та розв'язувати їх (теоретично і на фортепіано); відповіді на практичних заняттях за інструментом з деякими неточностями. Активна участь у практичних заняттях.
74 - 81	Виконання практичних завдань на 70% і самостійної роботи. Неповне засвоєння деяких тем курсу; вірні, але невпевнені відповіді на практичних заняттях (при побудові та розв'язанні акордів у тональностях або від окремого звуку з находженням тональності). При виконанні завдань на фортепіано допущення невеликої кількості незначних помилок.
64 - 73	Виконання практичних завдань і самостійної роботи на 60%.

	Поверхові знання тем, слабке володіння термінологією, невпевнена відповідь на заняттях. Допущення помилок при виконанні практичних завдань теоретично і на фортепіано (побудова ланцюжків або окремих акордів у тональностях, їх визначення у нотній літературі).
60 - 63	Виконання практичних завдань і самостійної роботи на 50%. Слабке знання теоретичного матеріалу. Дуже слабке володіння терміногугл новостилогією. Пасивність на практичних заняттях. Допущення значних помилок при виконанні практичних завдань на фортепіано (побудова окремих інтервалів та акордів у тональностях, гра ланцюжків акордів, аналіз нотної літератури).
35-59	Виконання практичних завдань і самостійної роботи менш ніж на 50% на низькому рівні. Відсутність знань навчального матеріалу. Пасивність на практичних заняттях. Неспроможність зіграти ланцюжки акордів у тій чи іншій тональності, допущення великої кількості помилок при побудові окремих акордів та інтервалів у тональностях або від звуку; неспроможність охарактеризувати засоби виразності у музичному творі.
1 - 34	Відсутність на заняттях; невиконання практичних завдань і самостійної роботи. Повна відсутність знань з предмету.

Розподіл балів

Приклад для заліку 1 семестр

<table>
<tr><td colspan="10">Поточний контроль</td><td rowspan="3">Разом</td><td rowspan="3">Сума</td></tr>
<tr><td colspan="3">РОЗДІЛ 1</td><td colspan="2">РОЗДІЛ 2</td><td colspan="2">РОЗДІЛ 3</td><td colspan="3">РОЗДІЛ 4</td></tr>
<tr><td>Т 1.1</td><td>Т 1.4</td><td>Т1.6</td><td>Т2.2</td><td>Т2.4</td><td>Т3.2</td><td>Т3.4</td><td>Т4.2</td><td>Т4.4</td><td>Т 4.6</td><td rowspan="4">100</td></tr>
<tr><td colspan="10">Поточний контроль</td><td rowspan="2">70</td></tr>
<tr><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td></tr>
<tr><td colspan="10">Контроль самостійної роботи</td><td rowspan="2">30</td></tr>
<tr><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td></tr>
</table>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	**A**	**відмінно**
82 - 89	**B**	**добре**
74 - 81	**C**	
64 - 73	**D**	**задовільно**
60 - 63	**E**	

35-59	**FX**	**незадовільно з можливістю повторного складання**
1 - 34	**F**	**незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни**

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання Теорії музики є: виконання поточних письмових робіт; виконання практичних завдань на фортепіано; залікова робота.

Програма навчальної дисципліни I семестр.

РОЗДІЛ I. Звук. Метроритм.
РОЗДІЛ II. Ладотональність. Гами.
РОЗДІЛ III. Інтервали.
РОЗДІЛ IV. Акорди. Мелодія.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

I семестр

РОЗДІЛ I. Звук. Метроритм.
Тема 1.1-1.2. Музика як вид мистецтва. Засоби музичної виразності. Музичний звук. Основний поділ тривалостей. Ключі.
Тема 1.3.-1.4. Ритм. Ритмічний рисунок. Метр. Розмір. Прості, складні розміри. Мішані та змінні розміри.
Тема 1.5.-1.6. Групування тривалостей у простих, складних та мішаних розмірах. Групування тривалостей в інструментальній, вокальній та хоровій музиці. Значення ритму, метру та темпу в музиці.
РОЗДІЛ II. Ладотональність. Гами.
Тема 2.1-2.2 Лад. Діатонічні і тональні лади. Мажорний і мінорний лади. Гами натурального мажору і мінору. Види мажорного та мінорного ладів. Лади народної музики
Тема 2.3.-2.4 . Тональність. Система тональностей. Хроматизм. Роль та виразне значення ладу та тональності в музиці.
РОЗДІЛ III. Інтервали.
Тема 3.1.-3.2. Інтервали. Основні величини інтервалів. Прості і складені інтервали**.** Обернення інтервалів. Інтервали в ладу та від звуку.
Тема 3.3.-3.4.Діатонічні та хроматичні інтервали. Енгармонізм інтервалів. Значення та виразна роль інтервалів.
РОЗДІЛ IV. Акорди. Мелодія.

Тема 4.1.-4.2. Акорди терцієвої будови. Структура і функціональність акордів. Тризвуки. Види тризвуків та їх обернення. Ладові функції акордів. Тризвуки та їх обернення в ладу.
Тема 4.3.-4.4. Види септакордів. Обернення септакордів. Функціональні звороти: плагальний, автентичний, повний.
Тема 4.5.-4.6. Поняття мелодії. Принципи розвитку мелодії. Структура мелодії. Період. Фактура. Стиль і жанр у музиці.

7.2.Структура та обсяг навчальної дисципліни І семестр

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		Лек	Прак	Конс	Само		Лек	Прак	Конс	Само
РОЗДІЛ І. Звук. Метроритм.										
Тема 1.1-1.2. Музика як вид мистецтва. Засоби музичної виразності. Музичний звук. Основний поділ тривалостей. Ключі.	8	2	2		4					10
Тема 1.3.-1.4. Ритм. Ритмічний рисунок. Метр. Розмір. Прості, складні розміри. Мішані та змінні розміри.	8	2	2		4					**10**
Тема 1.5.-1.6. Групування тривалостей у простих, складних та мішаних розмірах. Групування тривалостей в інструменталн., вокальній та хоровій музиці. Значення ритму, метру та темпу в музиці.	9	2	2		5			**2**		**10**
РОЗДІЛ ІІ. Ладотональність.										
Тема 2.1.-2.2. Лад. Діатонічні і тональні лади. Мажорний і мінорний лади. Гами натурального мажору і мінору. Види мажорного та мінорного ладів. Лади народної музики.	9	2	2		5			2		10
Тема 2.3.-2.4. Тональність. Система тональностей. Хроматизм. Роль та виразне значення ладу та тональності.	9	2	2		5					**10**
Розділ ІІІ. Інтервали.										
Тема 3.1-3.2. Інтервали. Основні величини інтервалів. Прості і складені інтервали**.** Обернення інтервалів. Інтервали в ладу та від звуку.	9	2	2		5		**2**			**10**
Тема 3.3.-3.4. Діатонічні та хроматичні інтервали. Енгармонізм інтервалів. Значення та виразна роль інтервалів.	9	2	2		5					**10**
Розділ ІV. Акорди. Мелодія.										
Тема 4.1.-4.2. Акорди терцієвої будови. Структура і функціональність акордів. Тризвуки. Види тризвуків та їх обернення.	9	2	2		5		**2**			10

Ладові функції акордів. Тризвуки та їх обернення в ладу.										
Тема 4.3.-4.4. Види септакордів. Обернення септакордів. Функціональні звороти: плагальний, автентичний, повний.	9	2	2		5					10
Тема 4.5.-4.6. Поняття мелодії. Принципи розвитку мелодії. Структура мелодії. Період. Фактура. Стиль і жанр у музиці.	11	2	2	2	5					12
ВСЬОГО ГОДИН	90	20	20	2	48		4	4		82

Теми лекційних занять

№	Назва теми	д/ф	з/ф
1	Музика як вид мистецтва. Засоби музичної виразності. Музичний звук. Основний поділ тривалостей. Ключі.	2	
2	Ритм. Ритмічний рисунок. Метр. Розмір. Прості, складні розміри. Мішані та змінні розміри.	2	
3	Групування тривалостей у простих, складних та мішаних розмірах. Групування тривалостей в інструментальній, вокальній та хоровій музиці. Значення ритму, метру та темпу в музиці.	2	2
4	Інтервали. Основні величини інтервалів. Прості і складені інтервали. Обернення інтервалів. Інтервали в ладу та від звуку.	2	
5	Діатонічні та хроматичні інтервали. Енгармонізм інтервалів. Значення та виразна роль інтервалів.	2	
6	Лад. Діатонічні і тональні лади. Мажорний і мінорний лади. Гами натурального мажору і мінору. Види мажорного та мінорного ладів. Лади народної музики.	2	2
7	Тональність. Система тональностей. Хроматизм. Роль та виразне значення ладу та тональності.	2	
8	Акорди терцієвої будови. Структура і функціональність акордів.Види тризвуків та їх обернення. Ладові функції акордів. Тризвуки та їх обернення в ладу.	2	
9	Види септакордів. Обернення септакордів. Функціональні звороти: плагальний, автентичний, повний	2	
10	Поняття мелодії. Принципи розвитку мелодії. Структура мелодії. Період. Фактура. Стиль і жанр у музиці.	2	
	Всього годин	20	4

Теми практичних занять

№	Назва теми	д/ф	з/ф
1	Музика як вид мистецтва. Засоби музичної виразності. Музичний звук. Основний поділ тривалостей. Ключі.	2	
2	Ритм. Ритмічний рисунок. Метр. Розмір. Прості, складні розміри. Мішані та змінні розміри.	2	
3	Групування тривалостей у простих, складних та мішаних розмірах. Групування тривалостей в інструментальній, вокальній та хоровій музиці. Значення ритму, метру та темпу в музиці.	2	
4	Інтервали. Основні величини інтервалів. Прості і складені інтервали. Обернення інтервалів. Інтервали в ладу та від звуку.	2	2
5	Діатонічні та хроматичні інтервали. Енгармонізм інтервалів. Значення та виразна роль інтервалів.	2	
6	Лад. Діатонічні і тональні лади. Мажорний і мінорний лади, їх види.	2	

7	Лади народної музики. Тональність. Система тональностей. Транспозиція. Хроматизм. Роль та виразне значення ладу та тональності.	2	
8	Акорди терцієвої будови. Структура і функціональність акордів. Тризвуки. Види тризвуків та їх обернення. Ладові функції акордів. Тризвуки та їх обернення в ладу.	2	2
9	Види септакордів. Обернення септакордів. Функціональні звороти: плагальний, автентичний, повний.	2	
10	Поняття мелодії. Принципи розвитку мелодії. Структура мелодії. Період. Фактура. Стиль і жанр у музиці.	2	
	Всього годин	20	4

Рекомендовані джерела інформації
Базові:

1. Ганзіна Т. Правила з елементарної теорії музики: навчально-методичний посібник. Киїів: Мелосвіт, 2007. 76 с.
2. Віноградов Г. Елементарна теорія музики та сольфеджіо. Київ, 1973.
3. Калашник М. П. Уроки елементарної теорії музики : навч. посіб. Для муз. навч. закл. усіх рівнів акредитації. 3-тє вид., доп. Харків : Видавничий будинок Фактор, 2015. 352 с.
4. Локарєва Ю.В. Теорія музики: питання методики (за вимогами кредитномодульної системи). URL: https://www.cuspu.edu.ua/images/art/doc/ 2016. 198 с.
5. Лютько Л. П. Теорія музики I курс : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво». Дніпро : Ліра, 2017. 100с.
6. Павлюченко С. О. Елементарна теорія музики : посібник. Київ : Муз. Україна, 1980. Вид. четв., вип. і доп. 160 с.
7. Побережна Г., Щериця Т. Загальна теорія музики : підручник. Київ: Вища школа, 2004. 303 с.
8. Смаглій Г., Маловик Л. Основи теорії музики : підручник для навчальних закладів освіти, культури і мистецтв. Харків: Факт, 2001. 384 с.
9. Фурдуй Ю., Кулак Н., Король К., Грудницький В., Жук А., Фоміна А., Думінська В., Шифріна В., Давидкіна А. РИТМ. Збірник вправ. Дніпро: Ліра, 2019. 96 с.
10. Хвостенко В. Задачі та вправи з елементарної теорії музики. 2000

Допоміжні

1. Козинська К. Сольфеджіо на матеріалі класичної музики: навчальний посібник. К.: Мелосвіт, 2017. 48 с.
2. Масол Л.М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія. – К.: Промінь, 2006.
3. Михайловська Р. Сольфеджіо на матеріалі української пісні: навчальний посібник. К.: Мелосвіт, 2015. 68 с. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник. – К.: КНУКіМ, 2006.

4. Орлов В.Ф. Професійне становлення майбутніх вчителів мистецьких дисциплін: теорія і практика: Монографія / За заг. ред. І.А. Зязюна. – К.: Наукова думка, 2003.
5. Павленко Т. Робочий зошит з сольфеджіо : навчальний посібник. К.: Музична Україна, 2014. 32 с. 5.
6. Поляковська С. П. Використання довідникових матеріалів з музичної грамоти : для абітурієнтів вищ. навч. закладів культ. і мистецтв І-ІІ рівнів акред.. Вінниця : Нова Книга, 2012. – 40с
7. Рудницька О.П. Сприйняття музики і педагогічна культура вчителя. Навчальний посібник. – К., 1992.
8. Теорія музики і сольфеджіо: Навчально-методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Т. П. Танько, Ю. В. Доля. Х : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021. 45 с.
9. Юцевич Ю.Є. Музика. Словник-довідник. – Тернопіль. Навчальна книга – Богдан, 2003.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

1. Документація (навчальні плани, робоча навчальна програма).
2. Підручники та посібники з теоретичного та практичного курсу гармонії.
3. Нотний матеріал для аналізу.
4. Інтернет-ресурси.